

लुकि उदोध्यपूर्वस्येति [पा° ७.१.१०२.] ऋत उददिशः । किं च विश्वः सर्वो जनो राये धनाय इषुध्यति सवितारं प्रार्थयते । इषुध्यतिर्याज्याकर्मसु पठितः [निघ° ३. ११.] किं च युष्मं द्योततेर्यशो वान्नं वा तच्च वृणीत प्रार्थयते । किमर्थं पुष्यसे पोषाय स्वप्रजापालनाय । पुषेस्तुमर्थे असेप्रत्ययः । यः इत्यम्भूतः सविता तस्मै स्वाहा । इति षष्ठ औद्भरणमन्त्रः । समाप्तास्ते ॥ ८ ॥

IV. a. ऋक्सामयोः शिल्पे स्थस्ते वामारभे ते मा पातमास्य यज्ञस्योदचः ।

b. शर्मासि शर्म मे यह नमस्तेऽग्रस्तु मा मा हिंसीः ॥ १ ॥

का° [७.३.२३.] कृत्वाजिनयोः संधिमालभत (6.) ऋक्सामयोरिति ॥ कृत्वाजिने देवते । हे कृत्वाजिनगते शुक्लकृत्तरिखे युवामृक्सामयोः शिल्पे स्थः ऋगभिमानिसामाभिमानिदेवतयोः सम्बन्धिनी शिल्पे चातुर्ये तद्रूपे भवतः । यद्वै प्रतिवृषं तद्विलपमिति श्रुतेः [३.२.१.५.] । ते वां तथाविधे युवामारभे अहं स्पृशामि ते मा पातं तथाविधे युवां मा मां पालयतम् । कियन्तं कालमिति चेत्तदाह । अस्य यज्ञस्य आ उदचः उत्तमा चरमा ऋगुदक् तस्या उदचः आ तत्पर्यन्तं पञ्चम्यपाङ्परिभिजि [पा° २.३.१०.] पञ्चमी । एतद्यज्ञसमाप्तिपर्यन्तमित्यर्थः । ऋक्सामाभिमानिन्यौ देवते देवानां यज्ञार्थं स्थिते सत्यौ केनापि निमित्तेन कृत्वाजिनमृगवृषं कृत्वा देवेभ्यः पलाय्य द्वे कुत्राप्यतिष्ठतां तन्मृगचर्मणि यहुक्तं तदचो वृषं यत्कृत्वा तत्साम्नो वृषम् । तदुक्तं तित्तिरिणा [६.१.३.] । ऋक्सामे वै देवेभ्यो यज्ञार्थं तिष्ठमाने (6a.) कृत्वाजिनमृगवृषं कृत्वापक्रम्यातिष्ठतमेष वाऽऋचो वर्णी यहुक्तं कृत्वाजिनमस्यै साम्नो यत्कृत्वा तत्साम्नो ॥ का° [७.३.२४.] दक्षिणजानुनारोहति शर्मासीति । हे कृत्वाजिन त्वं शर्म शरणमसि । अतो मे मय्यं शर्म शरणं यह देहि । स्वकीयत्वेन स्वीकुर्वित्यर्थः । ते तुभ्यं कृत्वाजिनाय नमोऽस्तु मा मां यज्ञमानं मा हिंसीः मा जहि ॥ १ ॥

a. ऊर्गस्याङ्गिरस्यूर्णम्रदा ऊर्जं मयि धेहि ।

b. सोमस्य नीविरसि । c. विष्णोः शर्मासि शर्म यज्ञमानस्य ।

d. इन्द्रस्य योनिरसि । e. सुसस्याः कृषीस्कृधि ।

f. उद्भयस्व वनस्पतः ऊर्ध्वं मा पाक्ष्याहंस आस्य यज्ञस्योदचः ॥ १० ॥